ČESKOMORAVSKÝ ODBOROVÝ SVAZ ŠKOLSTVÍ ČMOS

TÝDENÍK ŠKOLSTVÍ

35 9. LISTOPADU 2016 XXIV. ROČNÍK

V tomto čísle najdete

Vedoucí pracovníci probírali kariérní řád 4
Inkluze ano, ale podporu potřebují v první řadě učitelé 5
Ekologický Oskar pro školáky ze Zbiroha 7

FOTO: Alena TUČÍMOVÁ

Krátce

9. listopadu

V tento den vyvrcholily oslavy 70. výročí založení Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, a to odhalením plastiky věnované zdejšímu dřívějšímu pedagogovi, filozofu Janu Patočkovi.

11. listopadu

TGM – život, dílo a odkaz pro současnost a budoucnost – to je název soutěže, kterou uspořádalo Masarykovo demokratické hnutí pro žáky základních a středních škol již po deváté.

13. listopadu

Výročí narození Valentina Haüyeho, francouzského zakladatele systematické výchovy nevidomých, se slaví jako Mezinárodní den nevidomých.

Nastává soumrak školních bufetů?

Obezita českých dětí nabírá varujících rozměrů. Mezi těmi, které navštěvují základní školu, je víc než třicet tisíc těch, které trpí obezitou, a další tisícovky mají větší či menší nadváhu. Na vině jsou špatné stravovací návyky a nedostatek pohybu.

I to je údajně jeden z důvodů, proč byla letos v září zařazena do sbírky zákonů tzv. pamlsková vyhláška, která vymezuje požadavky na potraviny včetně nápojů, které lze prodávat ve školách a školských zařízeních. Jenže zatím tato vyhláška dělá managementu některých zařízení spíše vrásky na čele, než že by jim pomáhala v boji za zdravý životní styl jejich svěřenců.

Hlavním cílem vyhlášky bylo zamezit dětem v základních a původně i středních školách přístup k nezdravým potravinám. Logicky se tedy nabízí s tímto záměrem souhlasit. Svačina v podobně chipsů a kolových nápojů není skutečně tím pravým pro děti, které potřebují pestrou, vyváženou a hlavně zdravou stravu. Jenže postupně se objem potravin, které vyhlášce nevyhovují, rozrostl natolik, že se stává velkým problémem sehnat vůbec nějaké poživatiny, které by bylo možno ve školních bufetech a automatech prodávat.

Ani „Školní mléko“

Zákaz se totiž týká nejen například energetických nápojů či baget obsahujících majonézu nebo kečup. Školy mohou prodávat syrové ovoce a zeleninu a neslazené šťávy z nich. Pro pečivo, nesmažené výrobky z vajec, masa nebo luštěnin platí limity omezující obsah tuků, cukrů a soli. Mezi zapovězené mléčné produkty se dostaly mimo jiné i ty, které jsou zařazeny do projektu Školní mléko podporovaného nejen státem, ale také Evropskou unií. Nicméně i to je dočasný stav, protože tento projekt má výjimku z pamlskové vyhlášky pouze do 31. července 2017.

Požadavky na kvalitu potravin, které mohou být v základních školách prodávány, jsou zkrátka tak vysoké, že třeba u sýrů je splňují jen nízkotučné výrobky. Přitom řada výživových odborníků se v současnosti kloní k názoru, že ani častá konzumace nízkotučných potravin není zdravá a neodpovídá pestrému a vyváženému jídelníčku pro děti, které nemají ukončený psychický a fyzický vývoj.

(Pokračování na str. 3)

„Čtyři hlavní ctnosti: střídmost, sebeovládání, moudrost a spravedlnost.“ **Avicenta**

Zápisník

Příležitost pro nadané

Díky stipendiím MŠMT pro nadané a motivované české studenty (5 000 Kč na studenta) a stipendiím neziskové organizace LEAF (200 eur na studenta) pro slovenské studenty je otevřeno od 24. října do 20. listopadu druhé kolo registrací do CTM online kurzů. Více na www.ctm-academy.cz/online. **mj**

Svět energie

Pohled na energetiku a fyziku očima nejrůznějších věkových skupin přináší multimediální aplikace Svět energie ze Vzdělávacího programu ČEZ. Dostupná je na www.svetenergie.cz. Aplikace se bude i nadále rozšiřovat a je připravena stát se platformou pro výměnu zkušeností mezi pedagogy. **js**

Výuka dějepisu

Herci ostravského divadla loutek budou netradičním způsobem vyučovat školáky dějepis. Představení Nastupovat! Děják z rychlíku vypráví o tom, jak mašinfíra Lojza denně jezdí rád po trase Ostrava–Vídeň,

ale trápí ho, že jeho syn propadá z dějepisu. Duch Vláčník Vlakomil mu poradí, aby svému synkovi proměnil dějepis na dobrodružné výpravy do dějinných událostí. **čtk**

Medik Klub

Vsetínská nemocnice připravila nový projekt pro středoškoláky, kteří se zajímají o vysokoškolské studium lékařských oborů. Valašský Medik Klub rozšiřuje výuku na středních školách, představuje jednotlivá pracoviště. První setkání se jmenovalo Patologie bez mýtů, následovat bude Tajemství krve a chirurgie. **čtk**

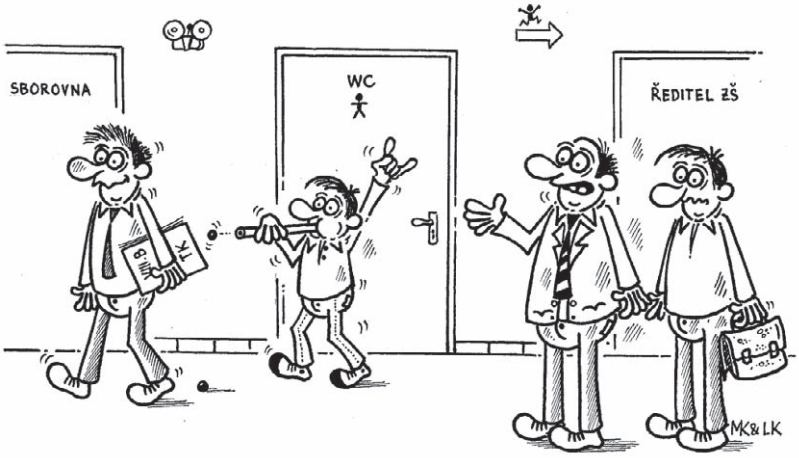

KRESBA: MILAN KOCMÁNEK

„Učit neumí, kázeň a autoritu ve třídě nemá, s rodiči nevychází, ale nechávám si ho tu, protože umí nazpaměť školní vzdělávací program a má bezchybně vyplněnou veškerou dokumentaci. Takže podle inspekce je to náš nejlepší učitel!“

Za hrubé útoky vyloučení žáka

Ministerstvo školství chce lépe chránit učitele. Měla by k tomu přispět jasná definice jejich postavení a povinnost vyloučit žáka ze školy za opakované hrubé fyzické či slovní útoky vůči pedagogickým pracovníkům, kterou obsahuje návrh novely školského zákona.

Učitelé by měli mít mimo jiné právo na ochranu před fyzickým násilím a psychickým nátlakem ze strany dětí, žáků a studentů i jejich rodičů a dalších lidí, s nimiž přicházejí do kontaktu. Ředitel školy by také měl povinnost vyloučit žáka nebo studenta, který opakovaně slovně nebo fyzicky útočí na učitele, jiné zaměstnance nebo spolužáky ze školy. Vyloučení by se nemohlo týkat žáků, kteří plní povinnou školní docházku, ani žáků a studentů umístěných v zařízení ochranné nebo ústavní výchovy nebo v zařízení pro preventivně výchovnou péči. U druhé skupiny by o tom musel rozhodovat soud.

Nově by také ředitelé mohli mít povinnost veškerá závažná provinění hlásit orgánu sociálněprávní ochrany dětí a státnímu zastupitelství. Mohlo by se to využívat u dětí v základní škole, kde není možné jejich vyloučení. **čtk**

Světové renomé kontra nedostatek peněz

Česká egyptologie se na světové špičce drží více než 35 let, přesto má neustálé problémy s financováním. Nejdéle trvající a největší česká vědecká expedice v zahraničí nezapadá do žádných státních grantových výzev, peníze dostává zejména od ministerstva školství. Letos vedení Českého egyptologického ústavu při Univerzitě Karlově až do května nevědělo, jaký bude jeho letošní rozpočet.

Nejistý je i osud připravované výstavy nazvané Říše slunce s artefakty pocházejícími z hlavních světových archeologických objevů ústavu, řekl egyptolog Miroslav Bárta. Unikátní předměty mají být v Praze vystaveny ve spolupráci s Národním muzeem v roce 2019. Pocházet budou i z archeologického naleziště v egyptském Abúsíru, kde si Češi drží prestižní koncesi. **čtk**

Studenti dějin umění projdou pěšky Francii

Čtyřměsíční pěší putování za památkami Francie čeká v jarním semestru deset studentů dějin umění z Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Doprovodí je vyučující Ivan Foletti. Společně chtějí napodobit cesty středověkých poutníků a poznávat významné památky a umělecká díla stejným způsobem jako jejich dávní předchůdci.

Výprava se vydá na cestu v březnu a putovat bude do června. Poutníky čekají vždy tři týdny pochodu a tři týdny pobytu v klášterech, kde budou zpracovávat shromážděný materiál. V klášterech budou české výpravě také přednášet odborníci, na které má I. Foletti kontakty díky svému působení na univerzitě v Lausanne a výuce v Padově, Neapoli či Poitiers.

Trasa povede přes Ženevu, Lyon, Conques, Nevers, Fleury, Tours a Rennes. Desítka studentů pak na francouzské památky zaměří své diplomové práce. Podobné cesty za poznáním byly ve středověku výrazným kulturním fenoménem a přispěly ke změnám v církvi, uměleckém prostředí i celé evropské společnosti. Také středověcí poutníci využívali možnosti odpočinout si v klášterech. **čtk**

Nastává soumrak školních bufetů?

FOTO: Petr MERTA

(Dokončení ze str. 1)

Co vlastně vyhláška sleduje?

Nelze se tedy divit, že pedagogičtí pracovníci a ředitelé škol jsou, mírně řečeno, z naplňování vyhlášky zmateni a rozladěni. V mnoha školách se už delší čas snaží nabídnout žákům kvalitní potraviny, protože chtějí předejít tomu, aby se přes den cpali nezdravými pamlsky a popíjeli přeslazené nápoje. Zapojují se do projektů podporujících zdravou výživu, zlepšují nabídku ve školních jídelnách. Jejich snaha teď míří v podstatě do ztracena.

„Ve škole jsme bufet neměli, ale dvakrát týdně nám z domácí pekárny vozili čerstvé pečivo. Prodávali jsme běžný sortiment, který je obvyklý v každé pekárně. Nyní jsme prodej zrušili. A co na to děti? Cestou do školy si v kiosku koupí balíky smažených bramborových lupínků, k tomu kolu, případně energetické nápoje a všichni jsou spokojení. Skoro to vypadá, jako by tvůrci pamlskové vyhlášky sledovali zhoršení stravovacích návyků našich dětí," říká Eva Hájková, ředitelka Základní školy Řeporyje. Podobný názor sdílí i Martin Metelka, ředitel osmiletého gymnázia Jaroslava Seiferta z Prahy: „Sortiment v bufetu jsme upravili tak, aby odpovídal vyhlášce. Výsledkem je to, že studenti mnohem více využívají služeb rychlého občerstvení v blízkosti školy (v ulici je jich na výběr několik), kde je jídlo nejspíš stokrát horší než v kterémkoliv školním bufetu v době před vyhláškou. Zdá se, že v našich školách vše funguje a není dál co zlepšovat, klidně tedy můžeme řešit soli ve výrobcích z rybolovu a akvakultury, což je citace z vyhlášky. Osobně tento názor ale nesdílím."

Trh nemohou vychovávat

Právě osmiletá gymnázia se octla v pozici mezi dvěma mlýnskými kameny. Navštěvují je zároveň studenti, kteří jsou již podle zákona dospělí, ale také ti, kteří věkem odpovídají základní škole. A kvůli nim musejí být bufety v těchto školních zařízeních zásobeny podle pamlskové vyhlášky. Někteří jejich ředitelé se v uplynulých měsících snažili získat doplňující informace od ministerstva školství a ministerstva zdravotnictví. Pomoc hledali i na krajských úřadech, které jsou v mnoha případech jejich zřizovateli.

Ke konci října se například uskutečnila schůzka, na které se sešli zástupci ředitelů, jídelen a školních bufetů ze Středočeského kraje. Podle slov Anny Martínkové, ředitelky gymnázia v Říčanech, tato schůzka mnoho nového nepřinesla. „Sháněli jsme se hlavně po nějakém metodickém návodu, ale ten pochopitelně neexistuje. Podle zúčastněné zástupkyně ministerstva zdravotnictví bychom měli zkusit oslovit ministerstvo školství a požádat ho o prodloužení přechodného období. To pochopitelně uděláme, nejspíš prostřednictvím asociace gymnázií. Ale podle mého názoru by toto období mělo trvat minimálně dva roky. Český trh není připraven na požadavky, které vyhláška deklaruje. Jak mají provozovatelé bufetů zjistit, že připravují svačiny ze správných ingrediencí, když na mnoha potravinách chybí požadované údaje? Pokud se někdo domníval, že školy touto cestou začnou vychovávat trh, není to reálné. Vždyť požadavky vyhlášky jsou přísnější než ty, podle kterých nyní fungují školní jídelny," vyjádřila se k situaci A. Martínková.

Zvítězí nezdravé potraviny?

Školám i provozovatelům bufetů by velmi pomohlo, kdyby existoval seznam vhodných, nebo spíše nevhodných potravin. Ale je celkem pochopitelné, že sestavit podobné seznamy není příliš reálné. Potvrzuje to i ministerstvo zdravotnictví. „Ministerstvo zdravotnictví připravuje informaci k praktické aplikaci vyhlášky, nicméně stanovujeme pouze výživové limity, nikoli seznam konkrétních ‚vhodných' potravin. Pohled na to, co jsou ‚zdravé' potraviny, je často individuální. Nemůžeme se tedy vyjádřit k tomu, co si jednotlivá škola nebo prodejce pod tímto označením představuje. Cílem regulace bylo vytvořit ve školách a školských zařízeních prostředí, které bude ve shodě s výchovně-vzdělávacím programem, tedy že to, co škola žáky učí, je ve shodě s tím, co jim ve svých prostorách nabízí v rámci doplňkového prodeje potravin," informoval Týdeník ŠKOLSTVÍ Ladislav Šticha, tiskový mluvčí ministerstva zdravotnictví.

Jenže v tomto konkrétním případě nejde o individuální pohled na věc, nýbrž o to, že podle požadavků vyhlášky nelze prakticky sestavit jídelníček v bufetech. Provozovatelé bufetů se oprávněně obávají, že budou muset ve školách skončit, protože jednak nevědí, co prodávat, a jednak hrozí i to, že „superzdravé" dobroty žáky a studenty neosloví.

A tak se nejspíš dočkáme situace, že stravování ve školách bude sice z hlediska legislativy zdravé, ale bufety ze škol zmizí a žáci a studenti si nakoupí cestou do školy přesně ty potraviny, před kterými je má vyhláška údajně chránit.

Romana SLANINOVÁ

Školské odbory: informace, fakta, argumenty

Ředitelé škol se seznámili se změnami v kariérním systému

Novela školského zákona, změna financování regionálního školství a přepracovaný kariérní systém byly v centru zájmu účastníků republikového výboru profesní sekce vedoucích pracovníků při školských odborech.

Jednou z nejdůležitějších změn školského zákona je rozšíření práv pedagogických pracovníků. Velmi se diskutovalo o možnosti vyloučit žáka, pokud opakovaně slovně nebo úmyslně fyzicky napadá své spolužáky, nebo zaměstnance školy, ze vzdělávání. V návrhu novely školského zákona tato možnost je, ale jen u žáků, kteří mají splněnu povinnou školní docházku. Přítomní vyjádřili požadavek, aby tuto možnost měli ředitelé i pro žáky školou povinné. Značnou diskuzi vyvolaly také změny navrhované v chystaném kariérním systému, který by měl platit od září 2017. Zásadní změny oproti návrhu zaslanému vládě v dubnu tohoto roku doznal kariérní řád v těchto bodech:

- odložená účinnost třetího kariérního stupně do doby vydání standardu,
- ředitelem by mohl být i učitel ve druhém kariérním stupni,
- adaptační období může učitel opakovat bez omezení, neúspěch v jeho závěru však může být výpovědním důvodem,
- změna ve složení atestační komise pro druhý kariérní stupeň – uvádějící učitel nahrazen učitelem v nejméně druhém kariérním stupni ze stejné školy,
- zavádí se příplatek pro uvádějícího učitele ve výši 3 000 korun, současně se mu nebude krátit přímá pedagogická činnost,
- doplněny specializované činnosti – mentor profesního rozvoje (učitel ve třetím kariérním stupni), kariérový poradce (učitel ve druhém stupni),
- u prvního kariérního stupně se budou zvyšovat platové stupně podle let praxe, ale bude ponechána možnost výpovědi v případě neúspěchu u atestačního řízení,
- nová úprava volna k samostudiu – 7 dnů určí ředitel školy, 5 dnů pedagogický pracovník,
- dochází ke zjednodušení opravného řízení – podání námitek nahrazeno podáním stížnosti podle správního řádu,
- vypouští se část týkající se státní služby.

Pokud jde o reformu financování, panuje shoda s jejím předpokladem, že učitelé dostanou zaplaceno vše, co odučí, nicméně je v novém systému pár nejasných věcí, například jak bude financován nový pracovník, s nímž se ještě nepočítalo ve stavu, nebo jak se bude řešit nemocenská. K tomu místopředsedkyně školských odborů Markéta Seidlová sdělila: „Budeme prosazovat to, aby se nezhoršovaly pracovní a finanční podmínky učitelů i nepedagogů. A protože reforma financování už zcela jistě bude, musíme se snažit tento princip zachovat. Směřujeme k tomu, aby ve třídách byl menší počet dětí, a tím se celkově zlepšila kvalita výuky.“ **Zlata ŠŤÁSTKOVÁ**

Kolektivní vyjednávání ve veřejné sféře

Tradiční rozšířené výjezdní zasedání Krajské rady odborového svazu pracovníků školství Jihomoravského kraje se uskutečnilo ve Vémyslicích. Hlavním tématem bylo vedení sociálního dialogu ve školách a školských zařízeních Jihomoravského kraje.

S problematikou sociálního dialogu a aktuálními problémy řešenými odborem školství seznámili přítomné náměstek hejtmana Stanislav Juránek, radní pro oblast školství Petr Šelepa a vedoucí odboru školství Hana Poláková. Blok doprovázela bohatá diskuze s upozorňováním na konkrétní příklady z praxe ve školách. Poté vystoupila Irena Borkovcová, ředitelka Jihomoravského inspektorátu ČŠI k poznatkům z kontrol a případům porušování právních předpisů, součástí byla rovněž bohatá diskuze s řadou dotazů. Následně se konal kulatý stůl s místopředsedkyní ČMKOS Radkou Sokolovou na téma kolektivní vyjednávání a kolektivní smlouvy ve veřejné sféře. Poté proběhlo školení z pracovněprávních vztahů ve školství, které lektorovala Šárka Heinzová, právnička ČMKOS.

Rozšířené výjezdní zasedání KROS Jihomoravského kraje má za cíl kromě řešení aktuálních problémů ve školství také získávání nových informací a možnost diskuze se zástupci zřizovatele či kontrolních orgánů, setkání zástupců základních organizací z celého regionu a možnost výměny jejich zkušeností. **Petr HOLÁNEK**
předseda KROS
Jihomoravského kraje

Předplatné Týdeníku ŠKOLSTVÍ z prostředků FKSP

Z prostředků fondu kulturních a sociálních potřeb lze v souladu s ustanovením § 4 odst. 3 vyhlášky č. 114/2002 Sb., o FKSP, v platném znění, poskytnout příspěvek na předplatné novin a časopisů (například Týdeníku ŠKOLSTVÍ) pro knihovnu – zájmovou činnost. Takto pořízený tisk je majetkem organizace a zaměstnanci si jej mohou půjčovat. Způsob půjčování se stanoví v pravidlech čerpání fondu.

Pro poskytnutí příspěvku z fondu na úhradu předplatného Týdeníku ŠKOLSTVÍ lze využít i ustanovení § 13 citované vyhlášky – příspěvek odborové organizaci na úhradu prokazatelných nákladů, které jí vznikají v souvislosti s plněním oprávnění vyplývajících z pracovněprávních předpisů – náklady na nákup odborné literatury, právních předpisů a dalších materiálů.

V souladu s ustanovením odstavce 6 paragrafu 3 vyhlášky může být příspěvkem, pokud není stanovena jeho výše, i plná úhrada nákladů.

čmos

Inkluze ano, ale podporu potřebují v první řadě učitelé

S jakými problémy se potýkají školy při zavádění inkluzivních opatření? Jak se nový přístup projevuje ve třídách a v práci s žáky? Na tyto otázky hledali odpovědi odborníci ze škol a pedagogických poraden u kulatého stolu SKAV.

Peníze na podpůrná opatření ještě do škol nedoputovaly, ale ani nemohly, protože školy je obdrží až ve chvíli, kdy začnou podpůrná opatření žákům poskytovat. A od diagnostiky k doporučení na podpůrné opatření pro školu je dlouhá cesta. Je to proces, kdy poradna žáka vyšetří, potom pozve rodiče, aby je s výsledky seznámila, ti musejí dát informovaný souhlas, doporučení se posílá poštou do školy, tam se opět zvou rodiče, poté se musí podle doporučení vypracovat individuální plán dítěte a dva měsíce ho zkoušet uplatňovat v praxi. To je veliká zátěž jak pro školu, tak pro rodiče, proces je to komplikovaný a dlouho trvá. „Navíc máme dlouhé objednací doby, poradna je zahlcená, v říjnu objednáváme až na prosinec," říká Václava Masáková, ředitelka pedagogicko-psychologické poradny pro Prahu 1, 2 a 4.

Přítomní se shodli v tom, že díky inkluzi od září opět ve školách narostla administrativa a peníze na podpůrná opatření z výše uvedených důvodů do škol ještě nedorazily. Řešily se ovšem i praktické otázky. Miroslav Hřebecký, zkušený pedagog a ředitel školy, nastínil jeden konkrétní případ. Žák ve druhé třídě základní školy se středně těžkým ADHD a agresivitou, nově přiděleným asistentem, s neúnosným chováním například tráví hodiny tím, že si vyleze na skříň a odtud častuje okolí vulgarismy. „Vyzkoušeli jsme všechny možnosti podpory, požádali jsme OSPOD o svolání případové konference. Jenže všechny tyto postupy jsou příliš zdlouhavé v situaci, kdy asistentka pedagoga každý den ve třídě brání ostatní dě-

ti před agresivitou svého svěřence a rodiče přeřazují děti do jiných tříd a škol, protože je nechtějí vystavovat takovému stresu. Doporučili jsme matce dítěte přestup na specializovanou školu, ale ta nechtěla, že by musela dojíždět. Co tedy máme dělat? Jsme bezradní."

K tomu se vyjádřila ředitelka ZŠ Strž u Dvora Králové nad Labem Šárka Šantrochová: „Asi před osmi lety jsme také řešili podobný případ. Volali jsme i dětské lékařce, jak postupovat, a ona doporučila zavolat záchranku. Ta dítě odvezla na psychiatrii a byla nastavena medikace. V tuto chvíli i matka dítěte pochopila, že má problém, a její spolupráce se školou se zlepšila." Postup, kdy bezradní učitelé povolají v extrémních případech na zklidnění dítěte záchranku, považuje za přiměřené řešení situace i zástupce České školní inspekce, který připustil, že po vyčerpání všech jiných možností škole nic jiného nezbývá.

„Zásadním úkolem v tomto procesu je, aby rodič přijal jinakost svého dítěte, pak už je spolupráce se školou snazší. To je také velkým úkolem pro školu. Přimlouvala bych se spíše ke svolávání případové konference, kde je přítomen i nezávislý odborník, než pořádat výchovnou komisi, kde proti sobě stojí jen škola a rodina. Závěry případové konference také rodiče snáze akceptují," vysvětluje V. Masáková.

Účastníci diskuze shrnuli, co se od září ve školách změnilo. „V tuto chvíli se nezměnilo nic, kromě administrativní práce navíc, protože školy, které dělaly inkluzi dávno, ji dělají i nadále. Zástupy dětí, které by přecházely ze speciálních do běžných škol, se nekonají. Můj odhad je ten, že největší problémy budou ve školách, které se inkluzí nezabývaly a děti odesílaly do speciálních škol, protože jsou zcela nepřipravené. Až tam nastoupí nově diagnostikované děti, nastanou jim potíže," soudí Miroslav Hřebecký.

Jan Korda, ředitel ZŠ Lyčkovo náměstí v Praze, k tomu dodává: „Pořád řešíme logistiku, ale neřešíme to, jak máme učit. Je spousta dětí, které by potřebovaly třeba osvobození z angličtiny, protože ji nezvládají. Ale je nutné o tom diskutovat. Jsme na trase správným směrem, školy, které inkluzi nezačaly, ještě nic nedělají, ale myslím, že ten nově nastavený směr finanční podpory je namotivuje k tomu, aby začaly s podpůrným přístupem. Hlavně musíme naučit všechny učitele podpůrný způsob výuky. Je důležité, aby zřizovatel podpořil ředitele škol, aby nás podporovala Česká školní inspekce, ředitelé by měli podporovat své učitele, aby ti mohli podporovat děti. Doufám, že proběhnou cílené podpory mentorů ve školách, kteří budou pomáhat učitelům naučit se podpůrný způsob výuky. Pak ušetříme práci dalším odborníkům, kteří budou teď přetížení."

„Moc bych přála všem pedagogům dostatečně velký prostor, aby se seznámili s jiným typem pedagogické práce tak, jak to vyžaduje současná doba. Na běžné kantory je kladena vysoká zátěž bez jakékoli podpory, nemají odpovídající péči o profesní rozvoj. Chtěla bych, aby byl vybudován stabilní systém, v němž by měli kantoři podporu," zdůrazňuje V. Masáková.

FOTO: Alena TUČÍMOVÁ

Zlata ŠŤÁSTKOVÁ

Studium při neschopence

Jsem v pracovní neschopnosti. Při zaměstnání studuji, abych získal potřebnou kvalifikaci. Mohu požádat o výjimku z vycházek v době, kdy potřebuji odjet do školy?

Vycházky nebo změny v jejich rozsahu povoluje na žádost práce neschopného pojištěnce ošetřující lékař. Nárok na určení vycházek či stanovení „výjimky" pojištěnci platná právní úprava neobsahuje. Ošetřující lékař při svém rozhodování bere v potaz stanovený individuální léčebný postup a zdravotní stav pojištěnce. V souladu se zákonem o nemocenském pojištění lze povolit vycházky pouze v celkovém rozsahu maximálně 6 hodin denně, a to v době od 7 do 19 hodin, přitom musí být vymezen konkrétní časový úsek (nebo úseky). Povolit vycházky je možné pouze v rozsahu, který odpovídá zdravotnímu stavu pojištěnce a který nenarušuje jemu stanovený léčebný postup. Pokud by pojištěnec měl odjet na víkend do školy, nelze předpokládat, že by uvedené podmínky pro povolení vycházek byly splněny. Nepředpokládám ani, že jsou splněny podmínky pro výjimečný postup, kdy si pojištěnec volí dobu vycházek podle svého aktuálního zdravotního stavu (§ 56 odst. 6 zákona o nemocenském pojištění). **Vít BERKA**

FOTO: Alena TUČÍMOVÁ

Doba nepřetržitého odpočinku

Jak je v zákoníku práce upravena doba nepřetržitého odpočinku mezi dvěma směnami?

Úpravu délky nepřetržitého odpočinku mezi dvěma směnami obsahuje § 90 zákoníku práce. Zaměstnavatel je povinen respektovat jeho ustanovení při tvorbě rozvrhu směn. Každému zaměstnanci je nutno poskytnout tuto dobu odpočinku tak, aby zaměstnanec měl mezi koncem jedné směny a začátkem následující směny nepřetržitý odpočinek po dobu alespoň 11 hodin během 24 hodin po sobě jdoucích. Zaměstnanec mladší 18 let musí mít garantovánu dobu alespoň 12 hodin. Nepřetržitý odpočinek mezi směnami může být zkrácen z důvodů vypočtených taxativně v § 90 odst. 2 až na 8 hodin během 24 hodin po sobě jdoucích zaměstnanci staršímu 18 let za podmínky, že následující odpočinek mu bude prodloužen o dobu zkrácení tohoto odpočinku. Práce, u nichž je zkrácení nepřetržitého odpočinku možné, § 90 vymezuje jednak podle typu pracovního režimu, mimořádnosti charakteru práce či druhu vykonávané práce. Jako nejrozsáhlejší výjimku lze pro účely zkrácení nepřetržitého odpočinku použít nerovnoměrné rozvržení pracovní doby a právo nařídit práci přesčas.

Vít BERKA

Musím si založit účet?

Je přípustné, aby ve škole bylo v kolektivní smlouvě sjednáno, že všichni zaměstnanci jsou povinni pro výplatu platu založit účet?

Postup uvedený v dotaze je v rozporu s platnou právní úpravou obsaženou v § 143 zákoníku práce. Z ustanovení odst. 1 tohoto paragrafu jednoznačně vyplývá, že na účet určený zaměstnancem může zaměstnavatel zasílat plat jen na základě vzájemné dohody. Možnost poskytovat zaměstnanci plat bezhotovostní formou (zaplacení na účet) je tedy podmíněna výlučně individuální dohodou se zaměstnancem. Tato dohoda může být obsažena v pracovní smlouvě, případně může existovat i samostatně. V žádném případě nemůže jít o ujednání v kolektivní smlouvě nebo o jednostranné určení ve vnitřním předpisu zaměstnavatele.

Vít BERKA

Co se rozumí pojmem „nekolidující zaměstnání"

Uchazeč o zaměstnání vedený na úřadu práce může údajně vykonávat zaměstnání, které je označováno jako nekolidující zaměstnání. Co se tím rozumí?

V § 25 odst. 3 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, se stanoví, že zařazení a vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání nebrání

a) výkon činnosti na základě pracovního nebo služebního poměru, pokud měsíční výdělek nepřesáhne polovinu minimální mzdy, nebo

b) výkon činnosti na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti, pokud měsíční odměna nebo odměna připadající na 1 měsíc za období, za které přísluší, nepřesáhne polovinu minimální mzdy.

Od 1. ledna 2016 polovina minimální mzdy představuje částku 4 950 Kč. Uchazeč o zaměstnání je povinen úřadu práce výkon této činnosti bez ohledu na výši měsíčního výdělku nebo odměny oznámit při podání žádosti o zprostředkování zaměstnání nebo nejpozději v den nástupu k výkonu této činnosti. Ve lhůtě stanovené krajskou pobočkou úřadu práce je pak uchazeč povinen dokládat výši měsíčního výdělku nebo odměny. V případě výkonu více činností se pro účely splnění podmínky měsíčního výdělku měsíční výdělky sčítají. Zároveň je ovšem nutno upozornit na ustanovení § 39 odst. 2 písm. d) zákona o zaměstnanosti, podle něhož nárok na podporu v zaměstnanosti nemá uchazeč o zaměstnání, který ke dni, k němuž má být podpora v nezaměstnanosti přiznána, je v právním vztahu vzniklém k výkonu některé z činností podle § 25 odst. 3. To znamená, že fyzické osoby, které dostávají podporu v nezaměstnanosti, nemohou být účastníky žádného právního vztahu týkajícího se nekolidujícího zaměstnání podle § 25 odst. 3 zákona o zaměstnanosti bez toho, aby jim bylo zastaveno vyplácení podpory v zaměstnanosti.

Vít BERKA

zkušenosti nápady inspirace projekty záměry lekce příklady

Ekologický Oskar pro školáky základní školy ze Zbiroha

Nedávno proběhla soutěž E.ON Energy Globe Award ČR, která oceňuje inovativní projekty s důrazem na ekologii a udržitelný rozvoj. První místo v kategorii Mládež získal zcela zaslouženě Ekotým školáků ze ZŠ J. V. Sládka Zbiroh. Tato soutěž je mezi veřejností známá jako Ekologický Oskar.

Vše začalo zhruba před osmi lety, kdy jsme vstoupili do mezinárodního projektu Ekoškola, ve kterém děti mohou měnit školu podle svých představ a možností s ohledem na přírodu a udržitelné zdroje. Co nás tehdy hodně trápilo, byla především zarostlá školní zahrada, které se už hodně dlouho nikdo systematicky nevěnoval. Logicky jsme tedy začali pracovat na její obnově.

Obnova školní zahrady

V současné době je školní zahrada rozdělená na tři části. Najdete zde část výukovou, část pro pěstování bylinek a dalších produktů a také místo, kde si děti mohou hrát, ideální i pro děti z družiny.

Můžeme říct, že zahrada se pro nás stala nedílnou součástí výuky. Máme na ní sluneční hodiny, na hřišti jsou porovnány různé měrné soustavy. Při skákání do dálky si děti v pískovišti mohou hned svůj výkon porovnat s doskokem nejrůznějších zvířat a hmyzu. Máme tu i svůj hřbitov odpadů, kde se děti názorně učí tomu, jak se rozkládají různé druhy odpadků. Nechybí ani hmyzí hotel, ve kterém žijí včelky samotářky. Můžeme zde skrz sklo sledovat na vlastní oči i vývoj larev.

Důležitou částí naší zahrady je bylinková zahrada. Tady pěstujeme nejznámější bylinky, jako je máta, dobromysl, meduňka. S těmi se děti potom setkávají ve školní jídelně, kde nám v rámci dalšího projektu Menu pro změnu pomáhají ochucovat obědy pro celou školu. Další bylinky sušíme třeba na výborné čaje.

Na zahradě máme postavenou venkovní učebnu, kam se žáci velice rádi chodí učit. Pořádáme tu každý rok i projektové dny, například Den stromů a Den země.

Ekotým mění myšlení

Titul Ekoškola jsme získali a do současné doby už třikrát obhájili. Podařilo se nám získat také titul Světová škola, to znamená, že učíme sebe i ostatní o globálních tématech, jako jsou fair trade, problematika palmového oleje a s tím spojené vymírání orangutanů. Jako první škola v Plzeňském kraji jsme v červnu splnili kritéria Fairtradové školy a získali titul.

Děti problematika ekologie chytla už od počátku, proto vznikl zcela samozřejmě i náš klub Ekotým, ve kterém je nyní 32 žáků z celé školy. Ti navrhují projekty, schvalují je a samozřejmě na nich také pracují. Průběžně podle zájmu se do projektů zapojují i další žáci školy, bez jejich spolupráce by to bylo o hodně těžší. Práce v Ekotýmu na jednotlivých projektech hodně změnila samotné myšlení všech žáků školy. Ve škole jsme začali výzvou o šetření vodou, třídění odpadu nebo třeba výsadbou stromů. Později se nám podařilo zajistit úsporné žárovky i kohoutky k umyvadlům, v prostorách školy se s pomocí pedagogů vybudovaly dvě čítárny. Žáci si prostě mění školu podle svého a moc je to baví.

Do školy pěšky

Snažíme se přispívat k lepšímu prostředí i v naší obci. Informujeme veřejnost o globálních problémech, snažili jsme se také o zavedení opatření, které snižuje zajíždění tolika aut k naší škole. V kampani jsme motivovali své spolužáky, aby do školy chodili pěšky nebo jezdili na kole či koloběžce.

Je jasné, že jsme museli řešit také financování jednotlivých projektů. Nakonec jsme kromě oslovení sponzorů zrealizovali jiný způsob, kde jsme využili právě naší „nové" zahrady. Velkou část bylinek sušíme, vyrábíme z nich čajové směsi, z jablek křížaly a z malin, rybízu, angreštu a dalšího drobného ovoce pro změnu zase výborné marmelády. A to potom prodáváme na farmářských trzích. Veškeré takto získané peníze potom investujeme do dalších našich ekoaktivit a k podpoře charitativních projektů.

Do soutěže o Ekologického Oskara jsme se přihlásili na základě našich dlouholetých ekologických aktivit. Byli jsme nadšení, že jsme nakonec v naší kategorii obsadili první místo a získali zároveň i cenu publika. Oslavili jsme to po našem – společně jsme přespali ve škole, připravili si dobroty vlastní výroby a spoustu zábavných her. Shodli jsme se na tom, že toto ocenění je pro nás velkou výzvou do budoucna.

Andrea TLÁSKALOVÁ

Kontakt:
ZŠ J. V. Sládka, Zbiroh
Muchova 554
E-mail: a.tlaskalova@gmail.com

Kvalifikace vychovatelky

Je přípustné, aby povolání vychovatelky ve školní družině vykonávala učitelka mateřské školy, která má středoškolské vzdělání v oboru učitelství pro mateřské školy?

Způsob získávání odborné kvalifikace vychovatele upravuje § 16 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících. Podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) tohoto zákona získává vychovatel odbornou kvalifikaci „středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu učitelů předškolního vzdělávání a vykonáním jednotlivé zkoušky, která svým obsahem a formou odpovídá zkoušce profilové části maturitní zkoušky z předmětu zaměřeného na vychovatelství". Požadovaná „jednotlivá zkouška" je zkouška podle § 113 školského zákona. Jde tedy o absolvování jednotlivé „rozdílové" maturitní zkoušky, kterou se stírá rozdíl mezi oborem vzdělání zaměřeným na předškolní pedagogiku a oborem vzdělání zaměřeným na vychovatelství.

Kdy končí pracovní poměr?

Pracovní poměr na dobu určitou měl končit 30. června, ale zaměstnanec onemocněl. Má mu být do zápočtového listu uveden jako den skončení pracovního poměru 30. červen, nebo den, kdy byl uznán schopným práce?

Pracovní poměr na dobu určitou končí uplynutím sjednané doby (§ 48 odst. 2 zákoníku práce). Na skončení takového pracovního poměru nemá pracovní neschopnost žádný vliv. Pracovní poměr tedy skončil dnem 30. června a tento den by měl být uveden v zápočtovém listu, i když nemocenské dávky zaměstnanec pobírá i později. Pokud by zaměstnanec po skončení pracovní neschopnosti nastoupil opět do zaměstnání a pokračoval s vědomím zaměstnavatele dále v konání prací, změní se podle § 65 odst. 2 zákoníku práce jeho pracovní poměr v pracovní poměr uzavřený na dobu neurčitou.

Více odborových organizací na pracovišti

Jakým způsobem je v zákoníku práce upraveno uzavírání kolektivní smlouvy u zaměstnavatele, kde působí více odborových organizací? Má nějaký vliv to, zda jde o základní organizace z jednoho, nebo z více odborových svazů?

Postup při uzavírání kolektivních smluv v případě uvedeném v dotazu upravuje § 24 odst. 2 zákoníku práce, kde se stanoví: „Působí-li u zaměstnavatele více odborových organizací, musí zaměstnavatel jednat o uzavření kolektivní smlouvy se všemi odborovými organizacemi; odborové organizace vystupují a jednají s právními důsledky pro všechny zaměstnance společně a ve vzájemné shodě, nedohodnou-li se mezi sebou a zaměstnavatelem jinak." Kolektivní smlouvu je tedy možné platně uzavřít pouze v případě, že s tím budou souhlasit všechny odborové organizace působící u zaměstnavatele. Další možností je dohoda o jiném postupu uzavřená mezi odborovými organizacemi a zaměstnavatelem, například, že kolektivní smlouvu za všechny zaměstnance uzavře pouze některá z odborových organizací, popřípadě, že každá odborová organizace bude se zaměstnavatelem uzavírat vlastní kolektivní smlouvu. Skutečnost, zda jde o odborové organizace jednoho, nebo více odborových svazů není pro aplikaci § 24 odst. 2 zákoníku práce právně významná. Postupuje se tedy stejně.

Na vaše otázky odpovídá Mgr. Ing. Vít Berka

Srovnání nepříliš optimistické

Glosa

I přes oficiální konstatování, že letos došlo k historicky nejvyššímu navýšení prostředků na platy ve školství, bychom měli citlivě registrovat i to, že nová platová tabulka v mnohém stále pokulhává i za tabulkami, které platily již v devadesátých letech minulého století. Bylo jich celkem osm. V letech 1992–1995 měly vždy 12 platových tříd a 10 platových stupňů podle započitatelné praxe. V nejvyšším stupni byli učitelé s praxí nad 27 let. Tři tabulky z let 1996–1999 měly opět 12 tříd, zvýšily ale platové stupně na 12, přičemž v nejvyšším byli učitelé s praxí nad 32 let.

Zatímco do roku 1995 měli začínající učitelé první postup až po 3 letech, v dalších již měli postup výrazně zrychlený – po roce, po dvou, čtyřech a šesti letech praxe. Jestliže současně platná tabulka jim stanovuje postup po dvou a šesti letech, je to sice náprava „historicky založených deformací", jak zní až příliš eufemistické označení destrukční činnosti některých ministrů v této oblasti, zdaleka to ale ještě neodpovídá tempu, které bylo nastartováno již v druhé polovině devadesátých let. V této souvislosti je nutno připomenout a upozornit také na to, že ani tehdy to příliv mladých učitelů do škol nijak výrazně neovlivnilo.

Ani s perspektivou zvyšování platu s odučenými roky nemůže současná platová tabulka soupeřit s tím, co měli učitelé již v devadesátých letech. Podle posledních tří tabulek z let 1996–1999 byl například platový rozdíl v 8. třídě mezi začínajícím učitelem a učitelem s praxí nad 32 let 55 procent. Současná tabulka této hodnoty v žádné třídě nedosahuje. Takže ani s perspektivou zvyšování platu to podle současné tabulky není příliš povzbuzující, ani pro dlouhodobé setrvání v učitelském povolání výrazně motivující.

Současná úprava učitelských platů je jistě vítaná a správným vykročením vpřed. Realisticky však konstatujme, že zatím jde pouze o první splátku na dlouholetý dluh. **František MORKES**

Projekt 72 hodin ve Valašském Meziříčí

Již potřetí se naše škola zapojila do projektu 72 hodin. Jedná se o dobrovolnický projekt, který je zaměřený na pomoc lidem, přírodě či místu, kde žijeme.

V rámci něj naši žáci Základní školy Křižná navštívili Diakonii ve Valašském Meziříčí. Děti měly pro klientky stacionáře připravený zábavný úkol s šifrou, kterým si vzájemně zpříjemnily den. Dámy měly za úkol vyřešit hádanku, která byla ukryta v obrázcích. Za splněný úkol dostaly přání ve tvaru srdíček od dětí z naší družiny a společně s dětmi si na závěr zazpívaly několik známých písniček za doprovodu kytary.

Monika ZÁSLAVOVÁ

Vzdělávání učitelů přínosem pro kvalitnější výuku

Pedagogové ze Základní školy Okružní v Mostě se vzdělávají v projektu EU Erasmus Plus, který podporuje spolupráci a mobilitu ve všech oblastech vzdělávání.

Kolektiv učitelů pod vedením Evy Münchové a Michaely Šicové zpracoval plán s názvem Vzdělání není jen pro žáky, jehož cílem bylo rozšiřování jazykových kompetencí pedagogického sboru. Učitelé pomáhají žákům rozvíjet schopnosti komunikovat v cizích jazycích a také je motivují pro celoživotní vzdělávání, poznávání a respektování kulturních odlišností. Nové technologie a pokrok však vyžadují modernizaci vyučovacích metod. Proto se učitelky anglického jazyka Eva Münchová a Jana Vacková zúčastnily jazykového metodického kurzu „The Playground Classroom" na Maltě. Kurz byl zaměřen na výuku žáků 1. stupně, ale metody, postupy a různé materiály využívají učitelky také pro starší ročníky. Ivana Cervanová, učitelka matematiky a zeměpisu, zase rozvíjela své komunikační dovednosti při dvoutýdenním pobytu na jazykovém kurzu v Exeteru v Anglii. Další pedagog, Ondřej Černý, učitel anglického jazyka, se teprve kurzu v Anglii zúčastní.

Jiný typ aktivity pro získání a předávání zkušeností v Německu v partnerské škole, tzv. „job shadowing" neboli „stínování", si v listopadu vyzkouší Jana Vacková, učitelka německého a anglického jazyka. Zapojí se do běžné výuky německého a anglického jazyka a do dalších aktivit německé školy.

V naší škole si osvojují žáci jako první cizí jazyk angličtinu již od 1. ročníku, druhý cizí jazyk němčinu pak od 8. ročníku. Učitelé se svými žáky dosahují výborných výsledků v mezinárodní spolupráci a škola získává každoročně ocenění za kvalitní projekty eTwinning.

Edita DOLEŽALOVÁ

Znáte je?

Osudy a běsy

Lauren Groff

„Nikdy si nezačněte myslet, že někoho opravdu znáte, i když s ním žijete dvacet let," tak zní motto této knihy z nakladatelství Domino. Její autor zde zachycuje příběh jednoho manželství v průběhu dvaceti čtyř let. Bohatým a mnohovrstevnatým jazykem odhaluje skutečnost, která se na první pohled zdá mnohdy zcela jiná. Jak píše, každý příběh má dvě strany a na každý vztah lze nahlížet ze dvou různých perspektiv. A někdy se ukáže, že klíčem k dobrému manželství není způsobilost říkat pravdu, ale schopnost udržet tajemství. Jedná se o příběh, o kterém, podle The Gardianu, v roce 2015 mluvila celá Amerika.

Setkání generací ve Znojmě

V polovině října se studenti oboru sociální činnost ze znojemské střední školy účastnili projektového dne Setkání generací, který proběhl ve spolupráci s Domovem pro seniory Šanov. Hlavním cílem této výtvarné soutěže bylo mezigenerační setkání. Chtěli jsme nenásilnou formou zapojit žáky do každodenních běžných aktivit seniorů. Studenti měli zároveň za úkol ztvárnit výtvarné dílo na výše zmíněné téma.

Společný den je vystavení všech výtvarných děl žáků v jednotlivých budovách domova důchodců. Vedení domova navíc přišlo s návrhem každoročně soutěž opakovat.

Marcela SABOVÁ

Zajímavosti ze zahraničního tisku

Školné nebude

Skotský ministr školství John Swinney uvedl, že navzdory rozhodnutí Británie vystoupit z Evropské unie nebudou muset ve školním roce 2017–2018 studenti z členských států Evropské unie platit školné na skotských vysokých školách. J. Swinney také apeloval na londýnskou vládu, aby studentům garantovala možnost zůstat v Británii po ukončení studia a dostat pracovní povolení.

V Británii je nyní na bakalářském studiu 125 000 studentů ze zemí Evropské unie a 312 000 z dalších států. V Anglii a Walesu stojí rok bakalářského studia Brity a občany EU 9 000 liber ročně (téměř 270 000 Kč). Ve Skotsku školné Skotové a studenti z EU neplatí.

Zvláštní toalety

Dvě přistěhovalecké děti, které se dostaly do Itálie bez doprovodu, byly nuceny po určité období používat oddělenou toaletu v soukromé katolické škole na Sardinii. Vymohli si to rodiče ostatních žáků, kteří se hlásí k římskokatolické církvi.

Mnozí rodiče protestovali podle listu proti jejich přítomnosti kvůli obavám z případných nakažlivých nemocí, které si uprchlické děti s sebou mohly přinést. A navzdory předloženým lékařským potvrzením o dobrém zdraví obou dětí vyhrožovaly věřící rodiny, že svoje děti ze školy odvolají, což také ve dvou případech udělaly. Škola se pak rozhodla zajistit pro mladé uprchlíky samostatnou toaletu.

Nesouhlas učitelů

Švédští učitelé nesouhlasí s dohodou mezi Švédskem a Afghánistánem, která umožní vracet neúspěšné žadatele do vlasti. Zpřísnění švédské migrační a azylové politiky podkope práci pedagogů a bude mít nepříznivý dopad na studenty, kteří už trpěli dost, napsalo 300 učitelů do novin Svenska Dagbladet.

„Vyhoštění mnoha studentů do Afghánistánu by bylo zavrženíhodné. Vláda musí plány okamžitě zastavit! Za co země stojí, pokud není ani schopná ochránit děti na svém území a dát jim naději na lepší budoucnost," uvedli učitelé.

Švédsko, které má 9,8 milionu obyvatel, v roce 2015 přijalo více než 163 000 žadatelů o azyl, což je z hlediska Evropy nejvíce v poměru na jednoho obyvatele. Tato situace byla však podle švédské vlády neudržitelná.

Maturita za bratra

Kpůl roku veřejně prospěšných prací v rozsahu 20 hodin měsíčně odsoudil soud ve východopolském Bialystoku dva bratry. Učenlivější ze sourozenců se totiž pokoušel zastoupit bratra u maturity z matematiky. Podvodu si ale všimla zkušební komise. Když komise přivolala na místo policii, mladík utekl. Místo něj se do školy dostavil jeho bratr, omluvil se a chtěl přistoupit ke skládání zkoušky. To mu ale komise nedovolila. Mladík se posléze přiznal, že ke zkoušce poslal o dva roky mladšího sourozence.

Oba bratři skončili na policejní strážnici, kde si vyslechli obvinění. Ten, kdo zkoušel maturovat za bratra, se před soudem zodpovídal z použití cizích dokladů a falšování úřední listiny. Sourozenec čelil obvinění z napomáhání trestnému činu. Oběma hrozilo až pět let vězení.

Demonstrace tisíců učitelů

Asi dvě tisícovky učitelů a rodičů protestovaly nedávno v centru Varšavy proti chystaným změnám ve školství, které počítají se zrušením gymnázií a hrozí masovým propouštěním kantorů. Menší demonstrace se odehrály i v 16 dalších polských městech. Podle organizátorů se do protestů zapojilo na 25 000 lidí.

„Tyto reformy jsou špatné. Dokud se nezmění, budou protesty," varoval odborářský předák Jan Guz. „Hrobaři, a ne lékaři polského školství", „Ne chaosu v polské škole", „Ani komunisti nezavírali školy" či „Nechte gymnázia" stálo na transparentech varšavských demonstrantů. Zkratku ministerstva školství – MEN – si demonstranti vyložili jako „ministryně extrémní neschopnosti".

Konzervativní vláda hodlá zrušit dosavadní model vzdělávání, který počítá se šesti lety v základní škole, třemi lety v gymnáziu a třemi lety v lyceu. Již od příštího školního roku ho mají nahradit osmiletá základní škola a čtyřletá lycea, respektive pětileté technické střední školy. Kritici reformě vyčítají, že není dobře připravená ani opodstatněná a že rušená gymnázia mají dobré výsledky. Systém podle nich spíše potřebuje drobná vylepšení než revoluci.

čtk

Vyznáte se v šunkách? Napoví vám šunkové desatero

Dříve byla šunka poměrně vzácná a patřila na slavnostní tabule. Díky vysokému obsahu bílkovin a poměrně nízkému obsahu soli a tuku představuje jednu z nejchutnějších a nejzdravějších uzenin. Dneska si už mezi šunkami můžeme vybírat. Jak se liší dětská šunka od „nedětské“? A jak poznáte levné náhražky šunky?

Šunka se řadí mezi královské potraviny. Málokdo jí dokáže odolat. Věděli jste ovšem, že kořeny její výroby spadají už do období starověkých Keltů a Římanů, tedy zhruba do druhého tisíciletí př. n. l.? Tyto kmeny začaly nejspíše jako první solit a konzervovat vepřové maso, což je podstata výroby šunky. Kvalitu naloženého nasoleného masa údajně ocenil i slavný kartaginský vojevůdce Hannibal, když byl v Parmě oslavován coby jejich osvoboditel před Římany. Protože byla v tu dobu zima, nebylo k dispozici čerstvé maso. Nicméně místní obyvatelé byli vybaveni a pohostili svého zachránce soudobou šunkou.

Vraťme se ovšem více do praxe. Nejspíše si šunku díky její skvělé chuti a taky přínosům kupujete alespoň jednou týdně. Tušili jste ovšem, že šunka obsahuje vysoký podíl bílkovin a esenciálních aminokyselin? Nebo že se obsah masa v šunkách sleduje pomocí obsahu čistých svalových bílkovin? Chcete-li se o šunce dozvědět více, pokračujte ve čtení.

1) Tři jakostní třídy

Šunky se podle vyhlášky o mase a masných výrobcích rozdělují do tří jakostních tříd: „nejvyšší jakosti“, „výběrová“ a „standardní“. Každá z nich má vymezeny speciální požadavky na složení i smyslovou charakteristiku. V cizině ovšem toto rozdělení nečekejte, neexistují totiž žádné celosvětové ani celoevropské jakostní požadavky na šunky.

2) Jak se od sebe jednotlivé jakostní třídy liší?

Tepelně opracované šunky třídy nejvyšší jakosti a třídy výběrové musejí být „celosvalové“. To znamená, že jsou vyrobené buď z celé anatomické části (např. u vepřové šunky z celé kýty), anebo z celých svalů (tzn. z šálů vepřové kýty, z kuřecích prsou atd.). U šunek standardní třídy je možné použít i surovinu zrněnou, např. rozřezanou na tzv. řezačce.

„Standardní šunky mohou na rozdíl od šunek výběrových a nejvyšší jakosti obsahovat kromě masa, vody, soli i některé povolené přísady, např. bílkovinné preparáty rostlinného původu, škrob, vlákninu a potravinářská barviva,“ vysvětluje Jan Katina, výkonný ředitel Českého svazu zpracovatelů masa.

3) Fermentované šunky

Může vás napadnout, do jaké skupiny se řadí výrobky typu Parmská šunka, Schwarzwald apod. To jsou trvanlivé fermentované šunky, jejichž výroba není pro naši zemi typická. Proto nejsou požadavky na její výrobu a kvalitu zahrnuty ve vyhlášce ČR.

4) Šunka od kosti, dušená šunka či sterilovaná

Jiné je dělení šunek z pohledu jejich technologie výroby. U tepelně opracovaných šunek rozlišujeme mezi šunkou od kosti, šunkou dušenou (v technologickém obalu nebo ve formě) a šunkou sterilovanou (v konzervě).

„U šunek na kosti probíhá celá výroba vcelku, produkt je zbaven kostí až následně. Pro tyto výrobky je typické povrchové tukové krytí (částečně včetně kůže) a také povrchové zauzení. Šunky dušené v technologickém obalu se plní do nepropustných plastových obalů. Šunky, které se vkládají do forem, jsou typické vysokou kvalitou a je u nich vyšší podíl ruční práce,“ popisuje Jan Katina.

Sterilované šunky v našich podmínkách reprezentuje nejčastěji Pražská šunka v konzervě. Jedná se o šunky s extrémně dlouhou údržností a možností skladování v nechlazených podmínkách. Jejich specifikem je přídavek želatiny, která po sterilaci vytváří aspik v tenké vrstvě mezi šunkou a obalem.

5) Z jaké části masa se vyrábí?

Vepřová šunka v ČR musí být vyrobena jen z celé vepřové kýty nebo z masa vepřové kýty (tzn. z jednotlivých svalových skupin, které se odborně nazývají „šály“). Pokud je šunka z jiného masa než vepřového, musí být náležitě označena, a to nejen druhem zvířete, z něhož pochází, ale i částí jatečného těla, např. „krůtí prsní šunka“.

6) Obsah masa v šunkách

U nás se obsah masa v šunkách sleduje pomocí obsahu čistých svalových bílkovin. Co si pod tímto pojmem představit?

„Jedná se o bílkoviny, které pocházejí jen ze svalové tkáně zvířat – nezapočítává se do nich jakákoliv bílkovina rostlinného původu, dokonce ani některé živočišné bílkoviny jako kolagen (bílkovina pojivové tkáně, je např. ve šlachách). Obsah čistých svalových bílkovin (ČSB) v šunce tedy závisí na obsahu zcela libové a vytříděné svaloviny,“ informuje Jan Katina. „Šunka nejvyšší jakosti musí obsahovat min. 16 % ČSB, u výběrové šunky stačí, aby obsahovala alespoň 13 % ČSB, standardní šunka jich musí mít min. 10 %.“

Pro názornost lze uvést, že zcela očištěná, libová svalovina vepřové kýty obsahuje do 19 % ČSB a přibližně 1 % bílkovin pojivové tkáně.

7) Šunkové „náhražky“

Stejně jako u mléčných výrobků, tak i u šunek se můžeme setkat s jejich náhražkami neboli analogy. Tyto levnější výrobky nesplňují kritéria ani na standardní šunky a nejčastěji nesou označení např. „nářez“, „cihla“ apod. Od standardních šunek se šunkové analogy zpravidla odlišují vyšším obsahem vody.

8) Šunka a zdraví

O uzeninách kolují z hlediska výživy spíše negativní názory, a to proto, že obsahují vyšší množství soli a některé z nich jsou příliš tučné. Ovšem není uzenina jako uzenina. Z výživového hlediska jsou tepelně opracované šunky velmi přínosnou potravinou. Zpravidla obsahují do 2 % soli, proto nejsou pro náš organismus tak rizikovým zdrojem sodíku.

„Šunky disponují vysokým podílem masa, bílkovin a esenciálních aminokyselin, které náš organismus nezbytně potřebuje. Dále jsou cenným zdrojem některých minerálních látek a vitaminů A, D a skupiny B. Pro šunku je typický nízký obsah tuku, cholesterolu a sacharidů. Díky tomu bývá součástí i redukčních diet a je vhodná i pro celiaky, kteří nesnášejí lepek,“ dodává odborník.

9) Šunka pro děti – v čem je jiná?

Dětská šunka se od šunky „nedětské“ zpravidla liší sníženým obsahem soli a případně též některých potravinářských přídatných látek, např. konzervantů. Prakticky vždy se jedná o šunky výběrové nebo nejvyšší jakosti, které dle vyhláškových požadavků nesmějí obsahovat barviva a některé další přísady.

Je povinností výrobce před orgány úředního dozoru prokázat, že takto označená šunka vykazuje nadstandardní jakostní a výživové parametry ve srovnání s jinými šunkami ze stejné jakostní třídy.

10) Pražská šunka – to je historie

Názvem „Pražská šunka“ se již od 60. let 19. století označuje jeden z nejznámějších potravinářských výrobků, který má původ u nás, zejména v Praze. Začal ji vyrábět řezník František Zvěřina. Na úroveň průmyslové výroby přivedl Pražskou šunku pan Antonín Chmel, který založil svoji firmu v Praze U Zvonařky v roce 1879. Po Praze se její výroba rozšířila do dalších českých měst. Díky její jedinečné chuti slavila úspěch nejen v Evropě, ale i v zámoří. Oblíbenou delikatesu můžete ochutnat ve třech variantách – Pražská šunka na kosti, Pražská šunka bez kosti a Pražská šunka konzerva, která je typická vejčitým tvarem plochého obalu.

Více informací včetně zajímavých receptů se šunkou najdete na www.akademiekvality.cz.

Kontakty pro další informace:
Hana Králová, McCann Prague PR – hana.pr@mccann.cz, 604 296 272

NEVÁHEJTE

a nominujte svou oblíbenou učitelku
nebo oblíbeného učitele do
24. ročníku ankety

ZLATÝ ÁMOS

NEJOBLÍBENĚJŠÍ UČITEL ČESKÉ REPUBLIKY 2016/2017

Přihláška musí obsahovat:
stručnou charakteristiku nominovaného,
popis jedné společně prožité příhody,
podpisy sta osob, které s nominací souhlasí.

Příjem přihlášek končí 31. prosince 2016.
Více informací a on-line přihlášku najdete na www.zlatyamos.cz.

Odborná porota na finále zvolí **Zlatého Ámose**.
Dětská porota na finále zvolí **Dětského Ámose**.
Ministerstvo školství vybere **Ámose češtináře**.
Zlatý partner vybere **Ámose fyzikáře**.
Stříbrný partner vybere **Ámose chemikáře**.
SMS hlasováním bude zvolen **Ámos sympaťák**.

Finále Zlatého Ámose je 24. března 2017.
Korunovací galavečer je v sobotu 25. března 2017.

ZLATÝ PARTNER

SKUPINA ČEZ

STŘÍBRNÝ PARTNER

Unipetrol ORLEN GROUP

PARTNEŘI

EKOKOM, FLY UNITED, CK2, ČMOS, MŠMT, NPDM Národní parlament dětí a mládeže, HOTEL ZÁMEK BERCHTOLD, TÝDENÍK ŠKOLSTVÍ www.tydenik-skolstvi.cz, PRÁVO, :D, MP Education, PRAHA PRAGUE PRAGA PRAG, Dvojka Český rozhlas

ZLATÝ MEDIÁLNÍ PARTNER

Česká televize

TÝDENÍK ŠKOLSTVÍ
www.tydenik-skolstvi.cz

Vydává Dictum, s. r. o., Senovážné nám. 23, 110 00 Praha 1. Šéfredaktorka Mgr. Karla Tondlová. E-mail: příjmení redaktora@tydenik-skolstvi.cz. Inzerce a předplatné: mullerova@tydenik-skolstvi.cz, tel. 774 739 484. Za rok vychází 40 čísel, celoroční předplatné tištěné podoby 1 320 Kč, elektronické verze 890 Kč, na predplatne@tydenik-skolstvi.cz nebo www.tydenik-skolstvi.cz. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Vyrábí SOFIPRIN Praha. Rozšiřuje Česká pošta, s. p., Postservis. Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt v Praze č. j. NP 3160/1994. ISSN 0862-9641. MK ČR E 4861.